

درباره طبقه‌بندی استاندارد بین‌المللی آموزش

۱- مقدمه

در اوایل دهه ۱۹۷۰، طبقه‌بندی استاندارد بین‌المللی آموزش (ISCED)^۱ توسط یونسکو به عنوان ابزاری مناسب برای کشورها به منظور جمع‌آوری و آرایه آمارهای آموزش در سطوح داخلی و بین‌المللی طراحی شد. این طبقه‌بندی در کنفرانس بین‌المللی ژنو (۱۹۷۵) به تصویب رسید و پس از انجام اصلاحاتی در سال ۱۹۷۸ مورد تایید کنفرانس عمومی یونسکو قرار گرفت. تجربیات فراوان کشورها و سازمان‌های بین‌المللی در مورد کاربرد ISCED نشان داد که این طبقه‌بندی نیاز به بهنگام‌سازی و تجدید نظر دارد تا تغییر و تحولات به وجود آمده در آموزش (مانند تنوع روز افزون منابع آرایه دهنده آموزش و رشد انواع مختلف تعلیم و آموزش‌های حرفه‌ای و آموزش از راه دور) را مد نظر قرار دهد. بنابراین در بیست و نهمین کنفرانس یونسکو در سال ۱۹۹۷ نسخه تجدید نظر شده ISCED به تصویب رسید و جایگزین ISCED۷۶ شد.

در سال ۱۹۹۹ «راهنمای عملیاتی طبقه‌بندی آموزش ISCED۹۷» برای کمک به استفاده از ISCED۹۷ طراحی شد که در آن برنامه‌های آموزشی براساس ISCED۹۷ تفکیک شده است. هم‌چنین «راهنمای رشته‌های تحصیلی و آموزشی» در سال ۱۹۹۹ توسط اداره آمار اتحادیه اروپا با همکاری یونسکو و سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه تهیه شده است اما هنوز توسط کنفرانس عمومی یونسکو نهایی نشده ولی بر پایه ISCED۹۷ می‌باشد.

۲- کلیات طبقه‌بندی ISCED

الف - هدف و ویژگی‌های اصلی ISCED۹۷

طبقه‌بندی استاندارد بین‌المللی آموزش، مجموعه گسترده‌ای از تعاریف و ملاک‌هایی را گرد آوری کرده که امکان مقایسه و طبقه‌بندی برنامه‌های آموزشی را در سطح بین‌المللی بر مبنای سطح و رشته آموزشی فراهم می‌آورد. این نظام، فرصت و شیوه‌های آموزشی - تربیتی کودکان و بزرگسالان را در کشورهای مختلف دسته‌بندی کرده و تمام فعالیت‌های آموزشی گروه‌های سنی، نیازهای آموزشی خاص و سایر آموزش‌ها، صرف نظر از موسسه یا سازمان آرایه دهنده آن‌ها را در بر دارد.

ب - سطوح آموزشی در ISCED۹۷

در این طبقه‌بندی برنامه‌های آموزشی در ۷ سطح دسته بندی می‌شوند:

- سطح (۰) آموزش پیش دبستانی
- سطح (۱) آموزش ابتدایی یا اولین مرحله آموزش پایه
- سطح (۲) سطح پایین تر از آموزش متوسطه یا دومین مرحله آموزش پایه
- سطح (۳) سطح بالاتر آموزش متوسطه
- سطح (۴) آموزش پس از متوسطه (غیردانشگاهی)
- سطح (۵) اولین مرحله آموزش عالی
- سطح (۶) دومین مرحله آموزش عالی

ج - ملاک‌های تصمیم‌گیری در مورد سطوح آموزشی

ملاک اصلی برای تصمیم‌گیری در مورد طبقه‌بندی یک برنامه در یک سطح، محتوای آموزشی آن برنامه است. هدف اصلی برنامه‌های آموزشی این است که شرکت‌کنندگان در آن‌ها مهارت‌های شناختی و صلاحیت‌های شخصی را کسب کنند. این مهارت‌ها و صلاحیت‌ها اجزا اصلی تصمیم‌گیری در مورد سطح برنامه هستند.

^۱ - International standard Classification of Education

د - ابعاد تکمیلی

ISCED۹۷ برای تعیین زیر مجموعه‌های سطوح مختلف برنامه آموزشی، ابعاد تکمیلی به شرح زیر را تعریف کرده است:

- نوع آموزش بعدی یا آموزش مقصد: این بعد فقط برای برنامه‌های آموزشی سطوح ۲، ۳، ۴ و ۵ به کار می‌رود. شکل‌گیری زیر مجموعه‌ها بستگی به این دارد که در اثر آن برنامه آموزشی، فرد مستقیماً وارد بازار کار خواهد شد یا این که به آموزش سطح بالاتری راه پیدا خواهد کرد. سطوح ۲ و ۳ هر کدام سه زیر مجموعه ۲A، ۲B، ۲C، ۳A، ۳B، ۳C و ۴ و ۵ نیز هر کدام دو زیرمجموعه ۴A، ۴B، ۵A و ۵B را دارند.
- جهت‌گیری برنامه: این بعد فقط در سطوح ۲، ۳ و ۴ کاربرد دارد و به جهت‌گیری برنامه در راستای مشاغل خاص اشاره دارد. طبقه‌بندی‌های آن عبارتند از: آموزش عمومی، تعلیمات مقدماتی حرفه‌ای و تعلیمات مقدماتی فنی و آموزش فنی و حرفه‌ای.
- مدت تراکمی برنامه: این بعد فقط برای سطح ۳، ۴ و ۵ به کار می‌رود و برنامه‌ها را از نظر زمانی (آموزش‌های تمام وقت یا معادل آن) طبقه‌بندی می‌کند.
- بافت ملی و سطح صلاحیت کسب شده: این بعد فقط مخصوص سطح ۵ است و برای طبقه‌بندی برنامه‌های آموزش عالی براساس نوع مدرک و صلاحیت به دست آمده در ساختار ملی هر کشور به کار می‌رود.

۳- کلیات رشته‌ها و گروه‌های تحصیلی

الف - گروه‌های آموزشی

ISCED۹۷ شامل ۹ گروه تحصیلی، ۲۵ زیر گروه تحصیلی و حدود ۸۰ رشته تحصیلی است. طبقه‌بندی از یک سیستم سلسله مراتبی با کدهای ۳ رقمی برای طبقه‌بندی رشته‌های تحصیلی استفاده می‌کند.

ب - استقلال رشته‌ها از سطوح

رشته‌ها درون سطوح تعریف نشده‌اند بلکه مستقل از سطوح می‌باشند. یعنی تمام رشته‌ها در تمام سطوح پدیدار نمی‌شوند.

ج - منطق طبقه‌بندی

در توسعه ساختار طبقه‌بندی رشته‌ها، ملاک‌های زیر در اولویت اول قرار داده شده‌اند:

- محتوای موضوعی و فنی، که از مهم‌ترین ملاک‌هاست.

- اهداف موردنظر

- روش‌ها و تکنیک‌ها

- ابزار و تجهیزات